

Svjetlo i sol hrvatskoga društva

Političko držanje kršćana

Ako se nekim kršćanima, a osobito onima pobožnijima, čini da s kršćanskom vjerom ne mogu ništa učiniti u suvremenoj politici u kojoj vrijede sasvim druga pravila i gdje se često odvija bespoštedna borba interesa i vlasti, da im vjera služi samo za smirivanje nakon utilitarističkog i pragmatičkog nadmetanja, onda treba baš iz tog suvremenog političkog košmara praktičnijim okom čitati Evanđelje. Kršćanska vjera, ako je pravo shvaćena i cjelovito življena, daje dosta poticaja i za političku akciju jer politika je previše važna da bi ju se prepustilo samo političarima profesionalcima.

Ivan Bota, Zagreb
- politolog

Zahtijevati od katolika da se u javnom ili političkom životu ne poziva na kršćanske vrijednosti već da ih zadrži za sebe jer je to privatna stvar, zahtijeva se nemoguće. Tko je dosljedan Kristu nužno je pozvan u svim segmentima života davati maksimum vlastitog bića. Odlasci na nedjeljne mise i povremena molitva nisu dovoljni, svjedočiti Krista pozvani smo svaki dan, u svakoj minuti, svakoj sekundi našeg ovozemaljskog života.

Nikada nitko nije donio i ponudio čovjeku ništa veće i uzvišenije od onoga što mu je donio i ponudio Krist. On je položio svoj život da bi čovjek razvio svoju osobnost, te da bi, prema Kristovoj riječi, imao život u *izobilju*, u *punini*, da bi razvio sve najplemenitije potencijale svoga bića do najviših vrhunaca, da bi prošao kroz svijet i život, individualno i u zajednici, prožet ljubavlju i čineći svako dobro, te da bi na kraju ušao u beskrajnu radost i besmrtnost, u vječni Božji život. To je vrhunac i nema

više. Stoga smo kao kršćani pozvani na nešto više, na puno veću odgovornost nego ostali, pozvani smo svjedočiti Krista u svakom trenutku svoga života.

Djelatno svjedočiti Krista

Čovjek živi u društvu s drugim ljudima, on je društveno, „političko“ biće (Aristotel – *zoon politikon*). Stoga se njegova etičnost odnosi i na društvo. U katoličkoj tradiciji svako čovjekovo svjesno i voljno djelovanje ujedno ima i moralnu i etičku komponentu. Stari su to filozofi i teolozi izražavali riječima: *humanum et morale convertuntur*, tj. ono što je uistinu ljudsko ujedno je i moralno (u općem smislu), i obratno. Svaki ljudski čin, ako je svjestan i voljan, ujedno je *in concreto* etički ili dobar ili zao, iako u vrlo različitim stupnjevima. Moralnost čovjekova djelovanja proizlazi iz dostojanstva čovjeka kao osobe. Što god on radio, pozitivno ili negativno, radi kao čovjek i sve mu utiskuje svoj osobni pečat.

Građansko se društvo danas nalazi u složenoj procesi koji

pokazuje svršetak jednog razdoblja i nesigurnost zbog početka novoga koje se pojavljuje na obzoru, no taj program donosi i mnogo dobra. Naime, sve se više širi uvjerenje da je potrebno stvoriti životne okolnosti u kojima će se više cijiniti ljudsko dostojanstvo. Pri ispunjavanju građanskih dužnosti u skladu s kršćanskom savješću i vrednotama, zadaća je laika da u svjetovni poredak unose kršćanski duh, poštujući njegovu narav i opravdanu autonomiju.

U suvremenoj međunarodnoj konstelaciji odnosa i snaga, gdje moćni pokretači svjetskih političkih kretanja snažno upravljaju kako njima odgovara, manje zemlje poput Hrvatske moraju biti inteligentnije, sposobnije i vještije od jačih od sebe, da bi se ne samo obranile i napredovale, nego i da bi naprosto opstale. U mnogočemu one bi trebale biti čak bolje od drugih, ne samo da se održe, nego i da budu, zajedno s drugim sličnim zemljama, primjer poštivanja onih vrijednosti koje čine njihovu snagu i osobitost i koje bi im služile ujedno i na čast i na dobrobit. Time bi možda pridonijele i jačem, novom gibanju u pravcu jedne humanije svjetske politike. Na tom putu Hrvatska ima velik i snažan adut, a to je velika europska humanistička tradicija, koja je čini onakvom nacijom kakva ona jest, te s tom tradicijom povezuje svoje stare i velike, kršćanstvom nadahnute kulture.

U javnosti se uglavnom govori o nepravdama i propustima.

Mediji su ispunjeni optužbama i crnim slutnjama u odnosu na prošlost, sadašnjost ali i budućnost društva u kojem živimo. Običan se čovjek, Hrvat i građanin Hrvatske pita: Što se to događa u našem novom hrvatskom društvu o kojem smo do prije dvadesetak godina mogli samo sanjati i u koje smo početkom 90-ih godina prošlog stoljeća ušli ispunjeni velikim nadama u bolju budućnost? Javnost optužuje mnoge, kako skupine tako i pojedince. Međutim, kroz djelovanje većeg dijela „naših“ medija, kao da nam se želi nametnuti pitanje: zašto smo uopće

Može izgledati kao utopija, ali s kršćanskog je gledišta politika također mjesto na kojem se treba očitovati ljubav. Nikakvo ljudsko djelovanje nije izuzeto od obveze ljubavi, čak i onda kad se duboko razilazimo i sporimo u nekim važnim pitanjima. U politici su raznovrsni interesi spojeni sa sukobima koje nije uvijek lako razriješiti ali uvijek u protivniku i neprijatelju trebamo gledati i brata i prijatelja.

izlazili iz Jugoslavije kad je tamo bilo „tako dobro“, sami ionako nismo sposobni upravljati svojom zemljom, „naši“ nas samo potkradaju, ... Sve ovo nerijetko rezultira time da se kršćani ustručavaju aktivnije posvetiti javnom životu jer ne žele biti u „istom košu“ s onima koje se proziva u medijima. Svojim iz-

micanjem ostavljamo prostor drugima, nerijetko manje sposobnima, manje poštenima, onima koji nemaju usađene kršćanske vrijednosti, a to je upravo ono što oni i žele.

Opće dobro ispred privatnih interesa, ili...?

Neke od definicija politike kažu *sve je politika* i politika je *briga za opće dobro*. Ako je politika briga za opće dobro, onda tu i Crkva i katolici, imaju mnogo toga reći. Ne može vjernik voditi „paralelni život“, s jedne strane „duhovni“, s druge pak takozvani „svjetovni“, jer je uvijek kršćanin koji mora biti dosljedan i to svjedočiti, ne samo osobno nego i u okviru raznih udruženja. Kršćanin ima „jedinstveni“ život, on mora svjedočiti dosljednost između vjere i života, te evanđelja i kulture na svim područjima života. On mora dati svoj doprinos kako bi se preko politike „uspostavio pravedniji društveni poredak koji je u skladu s dostojanstvom ljudske osobe“. Svi oni u politici koji misle da katolici po svojoj savjesti i kršćanskom učenju ne bi smjeli djelovati u politici upadaju u neku vrstu „netolerantnog laicizma“, te čak i niječu mogućnost postojanja naravne etike. Kada bi ustrajali na tom putu doveli bi i društvo u „moralnu anarhiju“, a ona se ne može poistovjetiti s nijednim oblikom legitimnoga pluralizma.

U javnom djelovanju tj. politici razne skupine i pojedinci bore se za ono što smatraju korisnim za sebe i svoje. Međutim moramo voditi računa o zajedničkim

i skupnim interesima, o onome što većinom nazivamo *opće dobro*, štoviše, pojedinačni i privatni interesi su mu podređeni. Valja dobro razlučiti egoizam od opravdane borbe za vlastitu dobrobit i interese. Egoizam ne gleda na druge i na dugoročno djelovanje i time sâm sebe potkopava. Život u zajedništvu uključuje i vlastite žrtve i odricanja, jer na gospodarsko-političkom polju opće je dobro pred pojedinačnim. To je teško prihvatljivo raširenom utilitarističkom mentalitetu koji svuda vidi korist i privatne interese. Velika je dužnost i zadaća kršćanina da, dok se trudi oko promicanja interesa pojedinih skupina, ne izgubi iz vida opće dobro i službu kao opći i zadnji vrijednosni horizont svoga zvanja.

S ljubavlju u politiku

Mnogi teže moći a sam pomisao na taj pojam izaziva često negativne prizvuke, jer su često vlast, moć, sila i nasilje, na-

žalost, u praksi vrlo blizu. Nije grijeh biti *moćan* ili željeti moć u svojim rukama, ali je bitan cilj zbog čega to želimo. Bitno je *moć* staviti u službu pravde i ljubavi.

Političaru, kao i svakom čovjeku, ostaje savjest kao zadnja etička norma koju ne smije žrtvovati ni onda kad je u pitanju veliko političko dobro. Može izgledati kao utopija, ali s kršćanskog je gledišta politika također mjesto na kojem se treba očitovati ljubav. Nikakvo ljudsko djelovanje nije izuzeto od obveze ljubavi, čak i onda kad se duboko razilazimo i sporimo u nekim važnim pitanjima. U politici su raznovrsni interesi spojeni sa sukobima koje nije uvijek lako razriješiti ali uvijek u protivniku i neprijatelju trebamo gledati i brata i prijatelja. *Kako želite da vama čine ljudi, tako činite i vi njima* (Lk 6,31).

Ako se nekim kršćanima, a osobito onima pobožnijima, čini da s kršćanskom vjerom ne mogu ništa učiniti u suvremenoj

politici u kojoj vrijede sasvim druga pravila i gdje se često odvija bespoštedna borba interesa i vlasti, da im vjera služi samo za smirivanje nakon utilitarističkog i pragmatičkog nadmetanja, onda treba baš iz tog suvremenog političkog košmara praktičnijim okom čitati Evandjelje. Kršćanska vjera, ako je pravo shvaćena i cjelovito življena, daje dosta poticaja i za političku akciju jer politika je previše važna da bi ju se prepustilo samo političarima profesionalcima.

Svaki se kršćanin u politici može nadahnjivati na Evandelju i polazeći od Kristove riječi biti učinkovit u politici zajedno sa svim drugim ljudima kojima je na srcu opće dobro. On ne mora isticati svoje kršćansko opredjeljenje, ali se u njegovoj političkoj djelatnosti mora očitovati njegova povezanost s Kristom, da u svako djelo polazi s ljubavlju što je crpi iz molitve i poslušnosti Duhu Svetomu. ❖

Do sljedećeg susreta u novom broju...